1937 ий
23
ФЭВРАЛЬ
№ 12 (296)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушнызај

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

СЭҤАШ ЛИЙДЫМЭ АРМИЙ

Граждан сарыштэ тушман ваштарэш колай-илаш крэдалмаштэ Йошкар армий эн куатлэ, сэҤаш лийдымэ армий чапым налын. Тудын бойэц дэнэ командирже-влак Ворошилов дэн Фрунзэ, Тухачэвский дэн Йэгоров, Будьонный дэн Бльухэр, миллион дэнэ йошкарармэйэц-влак айдэмэ историйыштэ эн чаплэ гэройствым ончыктэныт. Нуным гэниальнэ полководэц-влак Лэнин дэн Сталин вуйлатэныт, воспитатлэныт, куштэныт.

Шкэвжын луатиндэш ий тэммэ кэчыжым Пашазэ-Крэсаньык Йошкар армий чыла шотыштат эшэ чотырак пэнгыдэмын ваш лийэш. Тудо кызытсэ, эн вийан войэннэ тэхникэ дэнэ куралангын. Тудо партий дэнэ правитэльствын социалист родиным аралымэ шотышто кэч могай заданыштымат чакныдэ шукташ кэч кунамат йамдэ. Пэлэд шогышо социализм эл шкэнжын армийжым мучашдымын йората, тудын куатшым нöлтышаш вэрч кажнэ кэчын тырша.

Йошкар армий радам ий йэда самырык поколэнын эн сай прэдставитэльжэ-влак дэнэ йэшаралт шога. Рэвольуцын куатлэ вооружэнный отрьадшэ Йошкар армий—шуко шинчымашан социализм ыштышэ йэҤ-влакым воспитатлышэ чаплэ школ улэш.

Йошкар армийым чумыр совэт калык путырак чот йората. Тӱнышто калыкын тыгэ чот йöратымэ молэ армий укэ. Йошкар армий чынак чумыр калыкын армийжэ, нунын интэрэсыштат иктэ—социализм ышташ, тудым тушман кашакын кэрылтмышт дэч аралымаш.

Сталинский Конституцэш тыгэ сэралтын: „Пашазэ-Крэсаньык Йошкар армийыштэ воинский служитлымаш ССР Ушэм граждан влакын почотно обазанностьышт". Мэмнан элыштэ кажнэ самырык йэҤ Йошкар армийыштэ служитлымашым шкаланжэ эн кугу чэстьлан шотла. Сандэнэ нуно тидэ служ-былан кугу пайрэмлан сэмынак йамдылалт шогат. Мэмнан молодьож алье армийыш шудэак войэннэ пашан тӱнжым палэн налаш тырша.

Осоавиахим дэн комсомол'организацэ-влакын тыршымыштлан кöра элыштына ик миллионат пэлэ утла йэҤ ворошиловский стрэлок значоклан нормым сдатлэн. Заводлаштэ да колхозлаштэ тир-влак улэдат да нуно ий гыч ийын эрэ шукэмыт. Миллион йэҤ ГТО, ГСО, ПВХО значоклан нормым сдатлат, эл аралаш йамдылалтыт. Тыгэ социализм эл оборонлан йамдылалтэш.

Фашизмлан тарлалтшэ троцкист бандым совэт суд пэнгыдын судитлыш. Совэт суд шуко миллионан совэт калыкын йодмыжым шуктэн пэнгыдэ пригоборым луктын. Родинлан измэн ыштышым айдэмылан шотлашат ок лий.

Йошкар армий кэчэ—чумыр совэт калыкын пайрэмжэ. Тидэ пайрэм кэчын Осоавиахим дэн комсомол организацэ влак да чумыр Совэт общэствэнность Йошкар армийлан полшымо шотышто у вий дэнэ адакат чотырак пижшаш улыт. Допризывник-влак коклаштэ улшо тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ-влакым туныктэн, начар тазалыканым эмлэн армийлан йамдылэн шогаш кӱлэш.

Допризывник-влак коклаштэ политик воспитатэльнэ пашам сайын шындыман. Тыгэ Йошкар армийлан грамотнэ, таза кап-кылан, политик шотышто пэнгыдэ йэшартышым пуэн кэртына.

ССР Ушэм Оборон Калык Комиссар, Совэт Ушэм маршал—К. Е. Ворошилов йолташ. Сойузфото.

ЭЛ АРАЛЫМЭ ПАШАМ ВИЙАНГДЫЗА

(Комсомолэц-йошкарармэйэц-влакын сэрышышт).

Йошкар армий кажнэ бойэцым социалист родиным сайын аралэн мошташ воспитатла. Тудо колхоз йалла гыч толшо шэмэр икшывэ-влакым кöргö гычак молэмда. Социализмым ыштымэ бойэвой пашаштэ эн активнэ организатор лийаш туныкта. Пытартышлан Йошкар армий кажнэ бойэцым нэлылык дэн йöсылыкым сэҤаш, кӱлэш годым шкэ илышымат пуаш воспитатла. Ик манаш Йошкар армий—кугу школ.

4-5 тылзэ ончыч, мэмнан кокла гыч кнагалан тӱвыт моштыдымо гай йолташнавлак ылыч. Тэвэ Попов йолташ армийыш толмо пэрвой кэчыштэ мöҤгыжö сэрышымат шкэ возэн ок мошто ыльэ. Кызыт сэрышым возымо вэлэ огыл, политик занятийлан конспэктымат йамдыла. Поповын тыгай кугу сэҤымашыжэ нэргэн „Путиловэц" колхоз члэн-влак (Косолапово район, Йэлэйэво йал совэт) колыт гын, путырак йывыртат дыр.

Мосолов йолташ Попов дэч ойырлэн ок шого. Тудо практик пашаштэ гын, Попов дэчат кугу сэҤымашым ыштэн. Шкэнжын чэсть пашажэ дэнэ стахановэц лӱмым кучэдал налын.

Тидэ сэрышыштына ик ситыдымашым ончыктынэна. Мэмнан призыватлалтмэ ийыштэ призывник-влак коклаштэ кнагалан моштыдымо-влакым пытараш путырак начар кучэдалыч. Сандэнак Попов да Мосолов гай призывник-влаклан армийыш миймэн шумэшкак кнагалан моштыдымо-влаклан пэш куштылгак огыл. Сандэнэ мэ, марий комсомол йолташ-влак тэндан, призывник-влак коклаштэ кнагалан моштыдымо-влакым туныкташ пижаш ӱжына.

Мэ тыштэ шкэ жапнам пэш моштэн кучылтына. Тидланжэ танцэ, музыкальнэ, струнно, драматичэский, фото да моло тӱрлö шуко кружок-влакат улыт. Кажнэ бойэц иктаж могай кружокышто гынат, члэнлан шога. Мутлан, мэ струнный дэн музыкальный, фото кружокыш коштына.

Сар паша тэхникым тунэммаштат мэ почэш она код. Йошкар армий кэчылан ПВХО значоклан нормым сдатлышна. Шукэртэ огыл войэнтэхник экзамэным сдатлышна. Мэмнан кокла гыч пэлыжэ чыла пэрвой дэн кокымшо турышто испытаньым чыла ончыктышын дэнат сай сдатлэныт. Кызыт ындэ кумышо турлан йамдылалтына.

Политик тунэммаштэ кӱрылтышна укэ огыл, уло. Но тидэ кӱчыкым кызыт тöрлатэн улына. У Конституцым тунэммаштэ комсомолэц-влак кокла гыч сай дэч ӱлыкö отмэткым налшэ иктат укэ.

Мэ армийыштэ шукылан тунэмын улына да тунэмына.

Йошкарармэйэц-влак:
П. Алипов,
С. Пахомов,
И. Михайлов,
молат.

Оршанкэ учпунктышто тунэмшэ допризывник-влак йэчэ дэнэ ГТО значоклан нормым сдатлат.

ГРИГОРИЙ КОНСТАНТИНОВИЧ ОРДЖОНИКИДЗЭ

ССР Ушэм Калык Комиссар-влак Совэт дэч

ССР Ушэм Калык Комиссар-влак Совэт ССР Ушэмысэ пашазэ, крэсаньык да чыла шэмэрлан мэмнан партийын да совэт властьын ик эн сай вуйлатышыжэ, социалист промышлэнностьын организаторжо, коммунизм паша вэрч ўмыржӧ мучко ўшанлын кучэдалшэ, ВКП(б) Рўдӧ Комитэт политбўро члэн,—Нэлэ Промышлэнность Калык Комиссар

Григорий Константинович
ОРДЖОНИКИДЗЭН

18 фэвральыштэ колымыжо нэргэн чот ойгырэн увэртара.

Калык Комиссар-влак Совэт, элын чыла шэмэрвлакшэ дэнэ пырльа, тайныштдымэ да куатлэ большэвикым, совэт социалист промышлэнностьын организаторжо Орджоникидзэ йолташым йомдарымылан чот ойгыра, рэвольуцо вэрч кучэдалшын да социализмым ыштышын чаплэ илышыжэ мэмнан элысэ чыла шэмэрлан да коммунизм вэрч рэвольуционно борэц влаклан примэр лийэш манын пэнгыдын ўшана.

ССР Ушэм Калык Комиссар-влак Совэт.

ССР Ушэм Обороно Калык Комиссариат дэч

Нэлэ Промышлэнность Калык Комиссар, ВКП(б) Рўдӧ Комитэт Политбўрон члэнжэ, тошто большэвик, граждан сар фронтлаштэ Йошкар армийын ээгымашыжым активнэ организоватлылшэ—ССР Ушэм Рэвольуционно Совэтын ожнысо члэнжэ, 11-шэ, 14-шэ, 16 шо Йошкар армий да Кавказ Войэннэ фронт Рэввойэнсовэт-влакын ожнысо члэнжэ

Григорий Константинович
ОРДЖОНИКИДЗЭ

йолташ колымо нэргэн ССР Ушэм Обороно Калык Комиссариат Пашазэ-Крэсаньык Йошкар-армийын йошкарармэйэцшэ, командир дэн политработникшэ-влаклан пэш чот ойганэн увэртара.

Орджоникидзэ йолташым, ышкэнжын гэроичэский бойэцшым, пэнгыдэ большэвик-лэнинэцым, мэмнан чумыр элын йӧратымыжым Йошкар армий эрэак шарнаш тўналэш. Пролэтар рэвольуцын тушманжэ-влак ваштарэш, социализмын сэнгымашыжэ вэрч кучэдалмашлан пумо тудын чумыр илышыжэ Йошкар армийын чыла бойэцшылан примэр лийэш, тудо нуным мэмнан элын обороно вийжым пэнгыдэмдышаш вэрч ончыкыжат чот ышташ таратэн шога.

ССР Ушэм Обороно Калык Комиссариат.

ВЛКСМ Рўдӧ Комитэт дэч

ВЛКСМ Рўдӧ Комитэт ВКП(б) Рўдӧ Комитэтлан большэвик-лэнинэц, мэмнан рэвольуцын талын кучэдалшэ, ВКП(б) Рўдӧ Комитэт политбўро члэн, Нэлэ Промышлэнность Калык Комиссар—Григорий Константинович Орджоникидзэ колымылан ойгырымыжым увэртара.

ВЛКСМ Рўдӧ Комитэт.

ВКП(б) Обком дэн МАССР Исполком дэч

ВКП(б) Марий Обком дэн Марий АССР Исполнитэльнэ Комитэт Рэспубликысэ чыла парторганизацылан, пашазэ, колхозник дэн чыла шэмэр влаклан ВКП(б) Рўдӧ Комитэт политбўро члэн Нэлэ Промышлэнность Калык Комиссар, Лэнин дэн Сталинын ўшан соратникышт, партийын гэнэральнэ корныжо вэрч чакныдэ кучэдалшэ

Григорий Константинович
ОРДЖОНИКИДЗЭН

жап шудэ колымыжо нэргэн увэртарат да пўтынь партий да мэмнан элысэ-шэмэр-влак дэнэ пырльа ойгырат.

ВКП(б) Марий Обком дэн Марий АССР Исполнитэльнэ Комитэт.

Орджоникидзэ дэнэ прощатлымым сўрэтлэн налмэ

„Индустрия Социализма“ йубилэй выставкын комитэтшэ Сойуз-влак Пӧртын Колонно залыштыжэ Сэрго Орджоникидзэ колотка воктэн сўрэтлаш лўмын художник бригадым организоватлэн. Тидэ сўрэт социалист индустрийын бойэвой командармжэ, кугу Сталинын лишыл соратникшэ да йолташыжэ, йӧратымэ Сэрго дэнэ калыкын прощатлымыжым ончыкта.

Сталин дэн Орджоникидзэ йолташ влак 1936 ийыштэ Грузин ССР дэлэгацийын Крэмльыштэ лиймыж годым.

Кугу пролэтар рэвольуционьэр дэнэ прощатлымаш

19 фэвральыштэ Григорий Константинович Орджоникидзэн капшэ дэнэ прощатлаш Сойуз Пӧртын Колонно зал омасажэ почылтын. Тидэ кэчын Сэрго Орджоникидзэ йолташын колоткажэ воктэч 250 тўжэм нарэ йэнг эртэн.

Сойуз Пӧртын Колонно залышкыжэ мондаш лийдымэ Сэргон колоткажэ дэк 20 фэвральыштат, 19 фэвральсэ сэмынак, москвич-влакын йатыр тукымышт—пэш шонгго кугуза-влак гыч тўналын школышто тунэмшэ икшывэ-влак мартэ — мучашдымэ колонно дэнэ вўдла йогэн мийат. Пашазэ, служышо, наук дэн искусствын прэдставитэльышт, илалшэ да самырык-влак—чыланат колышо Сэрго дэнэ прощатлэныт.

20 фэвральыштэ колонно зал гыч 300 тўжэм йэнг чоло эртэн.

Тидэ кум кэчэ коклаштэ Орджоникидзэн колоткашкэ пэш шуко вэнок пыштымэ. Колотка воктэн тыгэ возыман вэнок вигак шинчаш пэрна.

— Коммунизм вэрч чот кучэдалшэ шэргэ Григорий Константинович Орджоникидзэ йолташлан Пўтынь Ушэм Коммунист (большэвик) Партий Рўдӧ Комитэт дэч.

Вэнокым Грузий коммунист (болшэвик) партий Рўдӧ Комитэт, Грузий К(б)П Тблис Комитэт, Закавказ Крайком, Грузий Совнарком, Азэрбайджан компартий Р.К. пышэныт.

— Лўддымӧ большэвик—лэнинэцлан, Азэрбайджаным утарышэ Сэрго йолташлан,—манын Азэрбайджан компартий Рўдӧ Комитэтын вэнокэшыжэ возымо.

ВЛКСМ Рўдӧ Комитэт дэч, Украин К(б)П Рўдӧ Комитэт дэч да танг-влакшэ дэч, адак йатыр моло организацэ-влак дэч вэнок влакым пыштымэ.

Почотно караулышто шуко кана Сталин, Молотов, Ворошилов, Каганович, Калинин, Чубарь, Жданов, Микойан, Андрэйэв, Косиор, Постышэв, Йэжов, Пэтровский, Хрущэв йолташмыт шогэныт.

21 фэвральыштэ 1 шагатат 30 минутышто Орджоникидзэн капшым крэмацыш пумо.

Пытартыш корно...

21 фэвраль 14 шагатат 30 минут. Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андрэйэв, Чубарь, Микойан, Жданов, Пэтровский, Эйхэ, Антипов, Димитров йолташ-влак да Сэрго йолташын тукымжо дэн тангжэ-влак урным вӧлталыт да зал гоч эркын гына нумал луктыт. Ончылно Совэт Ушэмын маршалжэ Будьонный, пэрвой ранг командарм Уборэвэч, Совэт Ушэмын гэройжо Чкалов, Азово-Чэрномор Крайкомын сэкрэтарьжэ Йэвдокимов, адак Дьуканов йолташ-влак Сэргон бойэвой ордэнжэ-влакым йошкар кўпчыкэш пыштэн нумал ончылыт.

Йошкар площадыштэ

Йошкар площадыштэ пашазэ, ўдрамаш пашазэ, йошкарармэйэц, служышо, совэт интэлигэнцын прэдставитэльжэ, рэспублик, край, областьын прэдставитэльжэ-влак погынэныт.

Траур шэствий историчэский музэй дэкэ мийэн шуэш. Пэлэдыш ора лонгаштэ шинчышэ урно чылаланат раш койэш. Тудым Сталин да тудын лишыл соратникшэ-влак шыман нумал кайат.

Мавзолэй. Тудын шола трибунышкыжо Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калинин, Андрэйэв, Микойан, Чубар, Косиор, Жданов, Пэтровский, Постышэв, Эйхэ, Йэжов, Хрущэв, Димитров, Акулов да моло йолташ-влак кўзат.

Микрофон дэкэ Орджо) никидзэ йолташым тойшо

(Мучаш 3-шо могырышто.

Йошкар-Ола шэмэр-влак—Сталин йолташлан

Шэргэ Иосиф Виссарионович

Коммунизм паша вэрч тулгай кучэдалшэ, социалист промышлэнностьын кугу талантан организаторжо, кристал гай йандар большэвик-лэнинэц Григорий Константинович Орджоникидзэн колымыжо нэргэн увэр мэмнан шӱмнам чот ойгандарыш. Мэмнан лэнинэц-большэвик-влак радам гыч пролэтар рэвольуцын лӱддымӧ рэвольуционэржэ, ик эн сай, социалист рэвольуцо пашалан мучашыш шумэш прэданнэ улшо, тыйын соратникэт колыш манын ӱшанашат йӧсӧ.

Партий пашалан—коммунизм пашалан тудын прэданнэ улмыжо, тудын нойыдэ ыштымэ пашажэ да пытыдымэ энэргийжэ млана социалист строитэльствэ паша вэрч, чыла шэмэрлан волгыдо да пийалан илышым ыштышаш вэрч кучэдалмаштына эрэ примэр лийын.

Сэрго Орджоникидзэн лӱмжӧ мланна, марий калыклан, поснак шэргэ ыльэ да тудо мэмнан рэспубликын писын кушмыжо дэнэ эрэак кылдалт шогэн. Мэмнан социалист пасулаштэ ыштышэ кажнэ моторын, тракторын да комбайнын мурыштышт мэ эрэак тидэ пэш мотор айдэмын да тагын нойыдымо вийжым да мэмнам чот йӧратымжым шижын илышна.

Тудо тый дэнэт пырльа чумыр мотор илышыжэ муч ко эрэак пэнгыдын, ӧрдэ, нимогай йӧсылык дэч чакныдэ, ончыко кайэн; тудо кугыжан тьурма дэн ссылкэ-влакым, граждан сарым эртэн, шуко гана колымаш гыч утлэн. Тудо граждан сар вошт, сталинский вичийашлык вошт нэлэ промышлэнностьым ыштышыжла, Лэнинын-Сталинын знамыжым эрэ кӱшнӧ кучыш, ту знамым шакшэ тушман троцкист-влак дэч да тулэч мо ло антисовэт шакшэ дэч аралэн шогыш.

Тыйын моло дэнэ ваштал таш лийдымэ йолташэт дэн соратникэт колымо пэш нэлэ ойгым мэ путырак чот шӱм коштэн нумалына. Тудо эрэ тый дэнэт пырльа лийын, тыйым чаплэ большэвик шӱм дэнэ, тулгай шокшо большэвик-рэвольуционэр сэмын йӧратэн.

Ты кугу ойгым мэ тый дэнэт пырльа да пӱтынь мэмнан кугу эл дэнэ пырльа пэш нэлын нумалына.

Мэмнан элын гигантлэ вийжылан, коммунизмын сэнгымыжлан, коммунизм вэрч кучэдалмаштэ чаплэ коммунист партийын пэнгыдылыкшэ дэн тайныдымыжлан чот ӱшанымаш гына мланна ты кугу нэлым нумалаш ӱнарым пуа.

Шэргэ Иосиф Виссарионович, мэ Йошкар-Оласэ шэмэр-влак пэнгыдэ сталинэцын, тудын кӱртньӧ гай чоткыдо пэнгыдылыкшэ, тушман дэнэ нигузэ да нимо шот дэнат кэлшыдымыжэ, тудын пашаланымэ большэвик тулжо мэмнам коммунист общэствым ыштымаштэ у сэнгымашыш таратэн шогаш тӱнгалэш—манын ӱшандарэна.

Коммунист партий йыр, тудын Рӱдӧ Комитэтшэ да тӱньамбал пролэтариатын онжо Сталин йолташ йыр эшэ чот чумыргэна!

Йошкар-Олаштэ траур митинг

21 фэвраль. Кэчывал. Жап кум шагат. Тӱжэм дэнэ Йошкар-Оласэ шэмэр-влак Рэвольуцо площадьыш чумыргэныт. Нуно тачэ уло эл дэнэ пырльа мэмнан партий дэн совэт властьын ик эн сай вуйлатышыжым, социалист промышлэнностьын организаторжым да коммунизм вэрч ӱмыржӧ мучко нойыдэ, куатлын кучэдалшэ Сэрго Орджоникидзэ йолташ дэнэ пытартыш кана прощатлаш погынэныт. Кэч куш ончо—эрэ ойго. Траурный флаг влак ойган мардэж дэнэ эркын лойгалтыт.

Радио Моско Йошкар площадь гыч ойган увэрым каласкала. Йошкар площадьыштэ Совнарком вуйлатышэ Молотов дэн Оборон промышлэнность Калык Комиссар Рухимович йолташмытын Григорий Константинович нэргэн ойлымыштым колыштмэк, ВКП(б) Йошкар-Ола горком сэкрэтарь Йэгорэнко йолташ митингым почо. Тудак Орджоникидзэ йолташын социализм вэрч куатлын кучэдалмыжэ нэргэн каласкалыш.

Варажым калыкын вождьжо Сталин йолташлан сэрымэ письмам горсовэт вуйлатышэ Пирогов йолташ лудо. Митинг ик йӱк дэнэ письмам пэнгыдэмдыш.

Кугу пролэтар рэвольуциоьэр дэнэ прощатлымаш

(МУЧАШ)

правитэльствэннэ комиссын вуйлатышыжэ Акулов йолташ мийа да—Орджоникидзэ йолташым ушэштарымэ траурно митингым почэш да пэрвой мутым Молотов йолташлан пуа. Молотов йолташ почэш Наркомтьажпром лӱм дэнэ Рухимович, Йошкар-армий лӱм дэнэ Ворошилов, адак Косарэв да молат ойлат.

Вара Сталин йолташ да ВКП(б) Рӱдӧ Комитэт Политбӱрон да правитэльствын члэнышт урным Крэмль пырдыж дэкэ нумал кайат.

„Интэрнационал" муро йӱк орудий рашкалтымэ йӱк дэнэ йӧрналтэш, 16 шагатат 40 минутышто урным пырдыжэш замуроватлат. Изи мрамор онгаш рашгына возэн шындымэ:

Григорий Константинович
ОРДЖОНИКИДЗЭ
28 / X 1886 — 18 / II 1937

Марий рэспублик кӧргысӧ чыла тракторист, трактористка, бригадир, мэханик, льнотэрэбильщица-влаклан

МТС стахановэц-влакын письмашт

Совэт эл талукышто сталинский 7-8 миллиард пуд пырчым налшаш вэрч кучэдалэш.

Калык вождь Сталин йолташын ончыктымыжым илышыш пуртышашлан, партий Область комитэтын фэвральысэ плэнумжо тыгай задачым шындэн: 1937 ийысэ кэч могай ийгэчэ лийэш гынат, гэктар гыч кыдал шот дэнэ пырчан шурным 13,5 цэнтнэрым, йытын мушым 3,5 цэнтн. кыньэ мушым 4,5 цэнтн. налаш.

Тидын вэрч кучэдалмаштэ мэмнан ӱмбак, машина-трактор станцэ пашайэнг-влак—вурыс имньым виктарэн коштыктышо-влак ӱмбак, кугу да отвэтствэннэ задачэ пышталтэш.

МТС стахановэц-влакын кокымышо рэспублик совэщаньыш погынэн, мэ 1936 ийыштэ ыштымэ пашанам итоглышна. Тидэ итог ончыктыш: рэспубликын ончыл МТС-влак партий Обкомын вуйлатымыжэ почэш, социалист сорэвнованьым да тудын кӱшыл формыжым—стаханов движэньым—организоватлэн, трактор дэнэ ыштышаш паша планым сайын тэмышт да кажнэ машиналан кугу пашалэктышым ыштэн кэртыч. Пэктубайэво МТС ик 15 вийан трактор дэнэ 588 гэктарым, М-Турэк—566 гэктарым, Оршанкэ—525 гэктарым, Кужэнгэр—500 гэктарым да К-Марий—540 гэктарым ыштэныт.

Трактор бригадэ-влакын сай бригадирышт: Дудин Ильа Павлович (Кужэнгэр МТС) кыдал шот дэнэ кажнэ тракторлан 1123 гэктарым, Пирогов Йаков 869 гэктарым, Чэмоданова Анфиса Пэтровна (Косолапово МТС) 782 гэктарым, Сандакова Анастасийа да Коноплькова Анастасийа 772 гэктар гыч ыштэныт.

Курык-Марий МТС-тэ Лэбэдэва Йэлэна Пэтровна кажнэ тракторлан 707 гэктарым ыштэн.

Комбайнэр-влак: Бастраков Ильа Никифорович (У-Торйал МТС) 15 футан йужный комбайн дэнэ кэнгэж мучко 440 гэктар, Кислицин Павэл Михайлович (Косолапово МТС)—360 гэктар, Мосунов Трофим Фэдорович (Торйал МТС)—311 гэктар, Жэлонкин Иван Максимович (Оршанкэ МТС)—300 гэктар, Воронцов Алэксэй Максимович сэвэрнэ комбайн дэнэ 150 гэктар шурным погэныт. Льнотэрэбильщица Ларина Ираида Михайловна ВНИИЛ-5 льнотэрэбилкэ дэнэ 52 гэктар йытыным погэн.

Тракторист-влак Эскайэв Сэмон дэн Каширский Трофим (Кужэнгэр МТС) ораван трактор дэнэ 1280 гэктарым куралыныт, тыгэ нуно рэспублик рэкордым ыштэныт. Тракторист-влак Блинов Иван Сэмонович, Утаков Алэксэй Никитич, Пэкпайэв Василий Афанасьэвич (Оршанкэ МТС) шкэ смэныштышт 520 гыч 607 гэктарым куралыныт. Трактористка-влак Смирнова Варвара, Попова Марийа шкэ смэнышт кажнэжэ 530 гам куралыныт.

Ончыл трактористка, тракторист да комбайнэр-влакын примэрышт тидым ойла: шкэ пашажын тэхникшым кидыш сайын налэш, стахановла ышта да кугу лэктышан шурно вэрч кучэдалмаштэ Сталинын знамыжым кӱшкӧ нӧлтэн кайа гын, МТС-н кажнэ пашайэнгжат пашалэктышым чот нӧлтэн кэртэш.

1937 ийлан мэмнан ончылно шогышо задачэ нэргэн кангашэн налмэк, мэ шкэнан машинан пашалэктышыжым кок пачаш дэч шагал огыл нӧлталаш да пашажымат сайэмдаш шкэнан ӱмбак обазатэльствым налына. Тидын дэнэ ВКП(б) Обкомын фэвральысэ плэнумын ончыктымыжым илышыш пуртэн шукташ—кажнэ МТС-тэ ораван ик трактор дэнэ 1000—1300 гэктар дэч шагал огыл ыштышэ тракторист дэн бригадир-влак лийышт.

Йолташ-влак, мэ чыла МТС пашайэнг-влаклан тэмлэна: 15 вийан трактор дэнэ 1300—1500 гэктарым куралаш, йужно комбайн дэнэ 600 гэктар дэч шагал огыл, сэвэрнэ комбайн дэнэ 250 гэктар да льнотэрэбилкэ дэнэ 60 гэктар дэч шагал огыл шурным погышаш нэргэн ончыл бригадир, тракторист, комбайнэр да льнотэрэбильщик-влакын Дудинын, Эскайэвын, Попован, Пэклайэван, Созонован, Сафронован, Дроздовын, Бастраковын, Ларинан инициативышт почэш тарванаш.

Мэмнан задачына тыгай: шкэ почэш чыла моло трактористым вӱдэн нангайаш, социалист тэхникым большэвикла, стахановла кузэ кучылтшаш шотышто примэрым ончыкташ.

Мэ МТС-влакын чыла пашайэнгыштым, бригадирыштым, трактористыштым да комбайнэрыштым ӱжына: социалист сорэвнованьым кумдан шараш да стаханов пашайӧн дэнэ, большэвикла кучэдалмэ дэнэ 1937 ийлан мэмнан ончылан шындымэ задачым илышыш пуртэн шукташ. Мэ трактор озанлыкым порьадкыш пурташ. лишыл жапыштэ машина-влакым ачалэн пытараш да МТС лан кадрым сайынрак йамдылаш тэмлэна.

Элысэ сай трактористка-влакын Пӱтынь Ушэмысэ совэщаньышт ӱдрамаш тракторно бригадэ-влакын Пӱтынь Ушэм сорэвнованьыштым 1937 ийышкат шуйаш рэшитлыш. Мэ рэспубликын чыла трактористкажэ-влакым тидэ пэш чаплэ сорэвнованьыш ушнаш да элын знатнэ трактористкажэ влак дэнэ пырльа тэхникым кидыш налаш, стаханов пашалэктыш вэрч кучэдалаш ӱжына. Тыгэ мэмнан самырык Марий рэспублик 1937 ийыштэ шурнолэктыш шотышто, пашалэктыш шотышто Совэт элын ончыл рэспублик, край дэн область-влак радамыш шогал кэртшэ, Чуваший дэнэ сорэвноватлымаштэ онча лэктын кэртшэ.

(МТС стахановэц-влакын кокымышо рэспублик совэщаньэш приниматлымэ.)

Ронго МТС-ын стахановэц-влакшэ.

Фото Рыбаковын.

Лӱддымӧ парашьутист лийам

1936 ийыштэ шыжым, мыйым Йошкар армийыш нальыч. Тидлан мый пэш куанышым. Армийыш толмэк, пэрвой кэчыштак войэннэ тэхникым тунэмаш пижнэ. Армийыш толмэм дэч ончыч мый лӱйэват ом мошто ыльэ, адак физкультур дэнат шагал занииматлэм ыльэ. Кызыт сайын лӱйэн моштэм, кажнэ кэчын физкультур дэнэ заниматлэм.

Кызыт парашьутын матэриальнэ частьшым тунэмына. Вашкэ пэрвой кана парашьут дэнэ тӧрштэна. Тӧршташ кажнэ курсант куанэн вуча.

Мый комсомол ончылан лӱддымӧ парашьутист лийын, Марий рэспубликыш пашa ышташ толаш мутым пуэм, тидэ мутэмым шукташ тыршэм. Йошкар армий совэт молодьожын чаплэ школ улэш. Молодьожым коммунизым шӱлышэш воспитатла.

Йошкарармэйэц Йэрославнов.

Киэв обл., М. Бристополь.

Льотно школыш 36 йэҥым тунэмаш налмэ

Йошкар-Ола Ната Бабушкина лӱм аэроклубын Марбумстройысо филиалышкыжэ льотчиклан тунэмаш пураш пашазэ молодьож дэч пэш шуко йодмаш пурэн. Аэроклубын филиалжэ пашазэ молодьожын йодмыжым шотыш налынак льотно школыш 18 олмэш 36 йэҥым тунэмаш налын. 17 фэвральыштэ льотно школыштo заньатьым тӱҥалмэ.

В. Й.

Йошкар-Оласэ 6 номыран кыдалаш школыштo тунэмшэ пионьэр-влак. Шола гыч пурлашкэ: **Корольов Волoдьа, Рыбаков, Сэргэйэв Витьа, Димитриэв Андрэй, Злобин Л.** Нуно чыланат кум оборон значокан улыт.

Пушкин дэкадэ—Бумстройыштo

10 фэвральыштэ А. С. Пушкиным шарнымэ лӱмэш комсомол погынымашым эртарымэ. Григоричэва йолташ Пушкин нэргэн пэш сай докладым ыштыш.

10 фэвраль гыч 18 фэвраль мартэ кыдалаш школыштo туныктышо дэн старшэ класслаштэ тунэмшэвлак пашазэ влаклан Пушкинын илышыжым умылтарэныт, произвэдэньыжым лудыныт. Садланак пашазэвлакын Пушкиным йӧратымышт пэш чот кушкын. Нуно Пушкинын произвэдэньыжым налыт.

18 фэвральыштэ школыштo йоча-влаклан сылнэ утрэник лийэ. Кастэнэ Пушкин илымэ эпохо годсо костьумым чийэн бал-маскарадым эртарымэ. Тыштэ эн пэрвойак Пушкинын мэмнан жапыштэ шэргэ улмыжо нэргэн докладым колыштмэ.

19 фэвральыштэ Пушкинын произвэдэньыжым лудшо-влак дэнэ конфэрэнцым эртарымэ.

Сэмьонов тракторист лийэш

ЗВЭНИГЭ. „Шэмэр" колхоз пэлэнсэ комсомол организацын комсоргшо Г. Г. Сэмьонов йолташ комсомол пашам пэш сайын ыштыш. Тунамак кок ий годым колхозыштo бригадирлан шогэн. Тэний райкомол Сэмьоновым трактористлан тунэмаш курсыш колтыш. Курсыштo тудо сайын тунэмэш, тракторист лийэш.

Агротэхникым тунэмыт

„1 май" колхоз пэлэнсэ (Шэрнур р-н) тӱҥалтыш комсомол организацэ агротэхникым тунэммэ кружокым организатлэн. Кружокыштo чыла комсомолэцвлак тунэмыт. Тид дэч посна кружокыш 37 колхозник коштэш. Заньатьэ тылзэш кум кана лийэш.

Агротэхкружокыш коштшо-влак тунэммашым колхозын практик пашаж дэнэ кылдэн шогат. Кастэнэ тунэмыт, кэчывалым пасуш тэрысым луктыт.

Агротэхкружокым комсорг Чэткарьов йолташ вуйлата. Кодшо заньатьыштэ тунэмшэ-влак шошым анҫлан йамдылалтмэ нэргэн ВКП(б) Маробкомын пунчалжым лончыльэныт.

М.

Иоча библиотэкым почыч

Тэний тунэммэ ий мартэ Казанский пэлэ кыдалаш школыштo (Шэрнур район) сылнэ мутан литэратур укэ ыльэ. Тэний школ пэлэн йоча библиотэкым почыч. Библиотэкыш йатыр кӱлэш литэратурым чылажэ 700 тэнгэашым чумырымо. Тидэ сылнэ мутан литэратурвлак коклаштэ кугу писатэль-влакын возымо Островскийын „Как закалялась сталь", М. Горькийын „Мать", Пушкинын „Капитанская дочка" произвэдэньэ-влакат улыт.

Тунэмшэ-влак сылнэ мутан литэратурым пэш куанэн лудыт. Тэвэ 5-шэ класcыштэ тунэмшэ Патрушэв А. 35 книгам лудын. Тудэ „отличнэ" тунэмэш.

Тунэмшэ-влак литэратур лудаш Мурзанай пэлэ кыдалаш школыштo тунэмшэвлак дэнэ сорэвноватлат.

М. Ианыш.

Планым 180 процэнтлан тэмат

„Овданур" колхозыштo Морко р н), кок комсомолэц—Г. Алэксэйэв дэн З. Кузнэцов йолташ-влак кӱкшӧ шурно лэктыш вэрч уло вийышт дэнэ кучэдалыт. Тэний шошо мартэн „Овданур" колхоз 1015 тонн торфым луктын задачым шындэн. Тидэ кугу пашам шукташ Алэксэйэв дэн Кузнэцов йолташ-влак шке ӱмбакышт налыныт. Кызыт нуно кэчын 7—8 тонн торфым луктыт. Кэчаш планым 180 процэнт тэмэн шогат.

И. Алэксэйэв.

В. ВОЛГИН

ГЭРМАНИЙ ДЭН ИТАЛИЙ ИСПАНИЙЫШТЭ МОМ ЫШТЫНЭШТ

Фашист эл влак—Гэрманий дэн Италий — Испанийыштэ фашист властьым ыштынэшт. Испан фашистшамыч Испанийым гэрманийсэ дэн италийсэ фашизмын колонийышкыжэ савыраш пэш рат улыт. Тидын нэргэн испанийсэ фашист кашакын вуйлатышышт пудранымаш тӱҥалмэ дэч йатыр ончычак Бэрлиныштэ да Римыштэ мутланэныт.

Нинэ фашист эл-влакын когыныштынат колоний вэрч йӱлэн илымышт чылалан раш палэ. Италий Абиссинийым нэльэ, ындэ тудо Испаний ӱмбакэ кэрылт онча. Гэнэрал Франко властьым шкэ кидыш налмэкшэ итальйан фашизмын полшымыжлан Балэарский остров-влакым Италийлан пуаш сӧрэн... Но Италий Франкон властьыш „толын шумыжым" вучэн шуктыдэак Майорка островыштo озалана. Гэрманий шкэ копажым испанский Мароккош шуйэн. Гэрманийсэ войэннэ корабль-влак Сэут дэн Мэлильыштэ (испанский Марокко портшо-влак) коштыт. Тушто гэрманский гарнизон-влакым, воздушно базым ыштылмэ. Тид дэч посна, шкаланжэ колонийым кычалшэ Гэрманий Испанийым шкэнжын сырйо базышкыжэ, колонийышкыжэ савыраш да экономик шотыштo озалаш йӧн вэрлан шотла.

Гэрман фашизм сарлан йамдылалтэш, садлан тудо шкэ войэннэ промышлэнностьышлан кӱлэшлык сырйом ситарнэжэ. Испанийын мэталлургий дэн химий промышлэнностьыштыжо Гэрманий кугу вэрым налын шога. Гэрманийсэ капитал Испанийын йӱд йымал вэлыштыжэ кӱртньӧ рудам луктaш концэссийым куча. Тыгак Крупп фирмат кӱртньӧ рудам лукмо шуко вэр-влакым шкэ кидыштыжэ кучэн шога. Но Гэрманийлан тидэ ок ситэ. Тудо кызыт Испаний гыч, эн пэрвойак тудын горно промышлэнностьшо гыч французэ дэн английсэ капиталым шыгырэмдэн лукшаш вэрч пэш чот кучэдалэш. Пытартыш увэрла гыч палэ: Гэрманий дэн Италий испанийсэ курыклaсэ пойанлыкым кучылташлан лӱмынак гэрмано-итальанский трэстым организатлэныт. Тидэ трэст фашист мӓтэжник-влак дэнэ ыштымэ спэциальнэ договор почэш пашам ышташ тӱҥалын.

Тылэчат коч Гэрманий дэн Италий Испанийыштэ фашист властьым ыштышаш вэрч толашат. Тыгэ нуно у сарым йамдылашлан Испанийым йӧнан вэрыш савырнэшт. Тыжэчын фашист эл-влакын эн пэрвойак Францийым авырэн налашлан шонымышт пэш раш палэ. Испанийыштэ фашист режимым ыштымэ дэнэ Францийлан тушмaлан кондаш шонат. Нуно Гэрманийын Францийм ваштарэш сарым тӱҥалмыжэ годым тидэ тушман пашам шарэн колтынэшт.

Гэрманий Английын Срэдизэмнэ тэҥгыз воктэнсэ колонийлашкыжэ коштмо вӱд корнылажым пэтырышаш вэрч испанский Мароккошко кэржалтын. Испанский Мароккон тӱҥ вэрлашкыжэ—Сэутыштэ, Ларэчыштэ да Мэлильыштэ Гэрманий шкэ кугу гарнизонжo - влакым чумырэн. Сэутэш Гэрманийсэ нэлэ орудий влакым шындылмэ. Нинэ орудий-влакым Гибралтар ӱмбак виктымэ. Гэрманий Гибралтар проливын озажэ лийаш тэлаша. Тышкак эша тидым йэшараш кӱлэш: Гэрманий Атлантичэский океаныштэ полдыра войэннэ тэҥгыз дэн авиационно базым ыштышаш вэрч Канарский остров - влакым шкэ кидышкыжэ налаш тӧча. Тыгэ Гэрманий Английын кэчывал йымал вэл Африкыш да кэчывал йымал вэл Америкыш коштмо тэҥгыз корнышкым пэтырынэжэ.

Испанийыштэ рэспубликанэц - влакын сэҥымышт фашист эл влакын вӱран планыштым кӱрышт кышкa. Садланак Гэрманий дэн Италий рэспубликанэц-влакын сэҥымышт дэч пэш лӱдын чытырат. Фашист Гэрманий испанийсэ мӓтэжник-влаклан полшымыжо дэнэ Испанийэш шкэнжым пэҥгыдэмдынэжэ.

Но Испанийыштэ рэспубликанский правитэльствын сэҥымыжэ фашист эл-влакын захватнический планыштым йӧршэш шалатэн кышкa.

Круппын испанийсэ мӓтэжник-влаклан 70 миллион утла маркаш сар ӱзгарвлакым колтымыжат пэчатьыш коч увэртаралтын ыльэ. Испанийсэ мӓтэжник-влак сар ӱзгар ак олмэш Гэрманийын войэннэ промышлэнностьышлан сырйом колтылыт, Крупплан пайдалэ концэссийым пуат. Гэрманий кӱртньӧ дэн вӱргэньэ рудам шупшыктaшат тӱҥалын. Испанский Марокко гыч Гэрманийыш кэчын 7 тӱжэм тонн руда колталтэш. Франко властьым шкэ кидышкыжэ налэш гын, Гэрманийлан испанский Мароккон рудам луктaшлан монопольно правам пуаш лийын. Нэмыч кашак кызытак испанский Мароккоштo уло рудниклаштэ пӱтыньэк оза улыт.

Кызыт Гэрманий шкэ конкурэнтшэ - влакым шыгырэмдэн лукшаш да пытарышаш вэрч вишак кучэдалэш. Гэнэрал Франко английсэ капиталист-влак кидыштэ улшо Рио Тинто рудниклаштэ лукмо вӱргэньэ рудам погэн налын. Кызыт тудо рудам сар ӱзгар налмылан тӱлшаш олмэш Гэрманийыш колтылэш. Гэрманий гражадан сарым ылыжтэн, Испанийым шалатэн пэш рат. Тыгэ капиталым пыштaшлан йӧн вэрым, сату ужалаш у рынкым шалатэн корным кычала.

Отв. рэдактор—
В. Т. ТИМОФЭЙЭВ.

Упол. Марлита № 28. Тираж 2154 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К."